

Türkiye Cumhuriyeti

ile

Federal Almanya Cumhuriyeti

Arasında Sermaye Yatırımlarının Karşılıklı olarak Teşvik ve Himayesine mütedair Anlaşma

Türkiye Cumhuriyeti ile Federal Almanya Cumhuriyeti iki devlet arasındaki iktisadi işbirliğini geliştirmek arzusu ile, bir devletin vatandaş ve şirketlerine diğer devlet arazisinde sermaye yatırımları için müsait şartlar yaratmak amacı ile, bu sermaye yatırımlarının karşılıklı olarak ahden himayesi ve teşvikinin, hususi iktisadi tesebbüsü canlandırıp her iki memleketin refahını artırmaya yarayacağı anlayışı ile aşağıdaki hususlarda mutabakata varmışlardır:

Madde 1.

1. Akit taraflardan her biri, ülkesinde diğer akit Tarafın vatandaş ve şirketlerine ait sermaye yatırımlarına kendi mevzuatına uygun olmak şartıyla muvafakat edecek, bunları imkan dairesinde teşvik ve gereken müsaadelerin verilmesini hayırhahlıkla tetkik eyleyecektir. Akit Taraflar bu yatırımlara her halde hak ve nesafet dairesinde muamele edecektir.
2. Akit taraflardan hiçbiri, ülkesinde, diğer akit tarafın vatandaş ve şirketlerine ait, yahut bunların tesiri altında bulunan sermaye yatırımlarını, kendi vatandaş ve şirketlerinin veya üçüncü devletlerin vatandaş ve şirketlerinin sermaye yatırımlarından daha az müsait muameleyle tabi tutmayacaktır.

Madde 2.

Akit taraflardan hiçbiri diğer akit tarafın vatandaş ve şirketlerini, kendi ülkesinde yapılacak sermaye yatırımları ile ilgili mesleki ve iktisadi faaliyetleri ve sermaye yatırımlarının idaresi, istimali ve intifai bakımından kendi vatandaş ve şirketlerinin veya üçüncü devlet vatandaş ve şirketlerinden daha gayri müsait muameleyle tabi tutmayacaktır.

Madde 3.

- (1) Akit taraflardan birinin vatandaşları ile şirketlerinin sermaye yatırımları, diğer akit tarafın ülkesinde himaye ve emniyete mazhar olacaktır.
- (2) Akit taraflardan birinin vatandaş ve şirketlerinin diğer akit taraf ülkesindeki sermaye yatırımının ancak amme menfaati lehine ve istimlak edilen sermaye yatırımının değer paha

karşılığının edası suretiyle istimlak edilebilir. Bu eda gecikmeksizin yapılmalı, bilfiil kıymetlendirilebilir ve serbestçe transfer edilebilir olmalıdır. Değer paha tesbiti ve edası için en geç istimlak anında tedbir alınmış olmalıdır. İstimlakın mevzuata uygunluğu ve değer paha miktarı normal kazai yollarla incelenebilmelidir.

(3) Bir Akit Taraf vatandaş ve şirketleri harp hali, silahlı çatışma veya amme intizamını ihlal eden haller dolayısıyla diğer akit taraf ülkesindeki yatırımlarının uğrayacağı zararlara ait tazminat ödemelerinde bu akit taraf vatandaş ve şirketlerinden daha az müsait muameleye tabi tutulmayacaktır. Bu kabil edaların transfer hususunda da akit taraflar şahıs ve şirketlerinin talepleri, üçüncü devlet şahıs ve şirketlerinin aynı kabil taleplerinden daha az müsait muameleye tabi tutulmayacaktır.

(4) Bu madde ile tanzim edilen hususlarda akit taraflardan birinin vatandaş ve şirketleri diğer akit tarafın ülkesinden en ziyade musaadeye mazhar muameleden faydalanırlar.

Madde 4.

Akit taraflardan her biri diğer akit tarafın vatandaş ve şirketlerine ait sermaye ile hasılatın ve tasfiye halinde de bedelin transferini garanti eder.

Madde 5.

Akit taraflardan birine, bir sermaye yatırımı için garantiden dolayı rücu edilmesi halinde, 11 inci maddeden doğan hakları baki kalmak üzere, bu akit taraf, kanunen kendisine intikal eden veya hukuki selefi tarafından devrolunan haklarını (intikal eden talepler) selefinin haiz bulunduğu aynı şartları kullanmaya yetkilidir. İntikal eden talepler gereğince bu akit tarafa yapılacak tediyelerin transferi 3 üncü maddenin (2), (3) ve (4) uncu fıkraları ile 4 üncü madde hükümleri, mana itibariyle uygulanır.

Madde 6.

(1) Akit taraflar, yatırımın ülkesinde bulunduğu tarafın yetkili makamlarınca caiz görülecek surette aksini düzenlemedikleri takdirde, 3 üncü maddenin 2 veya 3 üncü fıkraları ile 4 veya 5 inci maddelere göre yapılacak transferler, gecikmeden ve Milletler arası Para Fonu tarafından sarih veya zımnî olarak Kabul edilmiş ve transfer günü cari muamelelere bilfiil uygulanan kur üzerinden yapılır.

(2) Transfer sırasında, akit taraflardan birinde 1 inci fıkraya uygun bir tahvil kuru mevcut değilse, bu akit tarafın Amerikan dolarına veya serbestce kabili tahvil başka bir paraya yahut altına nazaran kendi parası için tesbit etmiş olduğu resmi kur uygulanır. Böyle bir kur da tesbit edilmemiş ise, sermayenin ülkesinde yatırıldığı akit tarafın yetkili makamları, hak ve nesafet dairesinde bir tahvil kuru tayin ederler.

Madde 7.

(1) Akit taraflardan birinin mevzuatından veya bu anlaşmadan ayrı olarak Akitler arasında mevcut veya ileride tesis edilecek olan milletlerarası vecibelerden, diğer akit taraf vatandaş ve şirketleri için işbu anlaşma ile derpiş edilenden daha müsait bir muamele yapılmasını amir bir hal tarzı doğacak olursa, bu hal tarzına işbu anlaşma sebebiyle hanel gelmiyecektir.

(2) Akit Taraflardan herbiri, ulkesinde, diğer Akit Tarafın vatandaş ve şirketlerinin sermaye yatirimlarına mütedair olarak üzerine aldiği sair her türlü taahhüdü yerine getirecektir.

Madde 8.

(1) Bu Anlaşmadaki "sermaye yatırımı" tabiri bütün aktif kıymetleri ve tahdidi olmamak üzere, bilhassa aşağıdakileri içine alır:

- a) Menkul ve gayrimenkul mulkiyeti ve diğer aynı haklar,
- b) Şirketlerde hissedarlık hakları ve sair şekilde iştirakler

Para ve eda mükellefiyetine müteallik iktisadi bir deđeri olan matlubat,

Telif ve sınai mulkiyet hakları, teknik usuller, ticari unvanlar ve goodwill,

Amme hukukuna istinaden tanınan ve intifa hakkını da kapsayan haklar.

Servet değerlerinin yatırılış şeklinde vaki olacak değisiklik, bunların, verilen bir müsaade çerçevesinde, sermaye yatırımı sıfatına hanel getirmez.

"Hasılat" tabiri : Muayyen bir donem için bir sermaye yatırımından kar veya faiz olarak elde edilmiş olan meblağları ifade eder.

"Vatandaş" tabiri:

a) Federal Almanya Cumhuriyeti için, Federal Almanya Cumhuriyeti Anayasasi anlamındaki Almanları,

b) Türkiye Cumhuriyeti için, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasi ile Türk Vatandaşlık Kanunu anlamındaki Türkleri, ifade eder.

(3) "şirketler" tabiri :

Federal Almanya Cumhuriyeti için; şeriklerinin, hissedarlarının yahut uyelerinin mesuliyeti mahdut olsun veya olmasın ve faaliyeti kazanca müteveccih bulunsun veya bulunmasın, merkezi,

Federal Almanya Cumhuriyeti ülkesinde olup kanunlarına göre hukuken mevcut her hükmi şahıs ile hükmi şahsiyeti haiz olsun olmasın her ticari şirket veya sair şirket yahut cemiyeti

Türkiye Cumhuriyeti için; şeriklerinin, hissedarlarının yahut üyelerinin mesuliyeti mahdud olsun veya olmasın ve faaliyeti kazanca müteveccih bulunsun veya bulunmasın, merkezi Türkiye Cumhuriyeti ülkesinde olup kanunlarına göre hukuken mevcut her hükmi şahıs ile hükmi şahsiyeti haiz olsun olmasın her ticari şirket veya sair şirket yahut cemiyeti, ifade eder.

Madde 9.

Bir Akit Tarafın mevzuatına göre, ülkesinde, diğer Akit Tarafın vatandaş ve şirketlerince İşbu Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden evvel yapılmış olan sermaye yatırımları da bu Anlaşma hükümlerine tabi olacaktır.

Madde 10.

Akit Taraflardan herbiri, bu Anlaşma çerçevesi içinde yerli muamelesini, bu muamelenin aynı hususlarda diğer Akit Tarafın da yapılması. vakıasına istinaden yapacaktır.

Madde 11.

İşbu Anlaşmanın tefsiri ve tatbiki mevzuunda fikir ayrılıkları zuhur ettiği takdirde Akit Taraflar dostluk ruhu içinde bir hal şekli bulmak üzere istişarelere başlayacaklardır.

Bir fikir ayrılığı, birinci fıkrada sözü geçen istişarelere başlanması Akit Taraflardan birine diğeri tarafından teklif edildiği tarihten itibaren bir yıl içinde tesviye edilemediği takdirde, keyfiyet, Akitlerden birinin isteği üzerine, bir hakem heyetine arz edilebilir.

Hakem heyeti, Akit Taraflardan her birinin birer üye tayin etmesi ve bu iki üyenin de, Akit Tarafların hükümetlerince tayin olunmak üzere bir başkan üzerinde mutabik kalmaları suretiyle her bir hadise için teşkil edilir. Üyeler; Akit Taraflardan birinin, ihtilafı bir hakem heyetine arz etmek istediğini diğer tarafa bildirmesi üzerine, iki ve başkan da üç ay içinde tayin edilirler.

"Üçüncü fıkrada gösterilen müddetlere riayet edilmemesi halinde, başka türlü bir uzlaşmaya varılmazsa Akit taraflardan her biri, gereken tayinleri yapmasını Milletlerarası Adalet Divanı Başkanından isteyebilir. Başkan, iki taraftan birisinin tabiiyetini haiz ise veya bu tayinleri yapmasına mani varsa, bunları ikinci başkan yapar. İkinci başkan da iki Akit Taraftan birisinin tabiiyetini haiz veya onun da tayinleri yapmasına mani varsa, iki Akit Taraftan birisinin tabiiyetinde olmayıp, Milletlerarası Adalet Divanında bunlardan sonra derece itibarı ile en kademli üye bu tayinleri yapar.

Hakem heyeti oyların ekseriyeti ile hükmünü verir. Hükümleri bağlayıcıdır. Akit Taraflardan her biri kendi üyesinin ve hakem heyeti önünde cereyan edecek muamelelerde kendi temsil masraflarını deruhte eder. Başkanın masrafı ile sair masraflar her iki Akit Tarafca eşit olarak karşılanır. Hakem heyeti, masraflar için başka bir tesviye tarzı da tayin edebilir.

Yukarda sayılanlar dışındaki usul hükümlerini hakem heyeti kendisi tesbit eder; ancak hakem heyetinin teşkiline kadar tarafların mutabakata vardıkları usul hükümleri mahfuzdur.

Madde 12.

İşbu Anlaşma hükümleri, Akit Taraflar arasında bir ihtilaf çıkması halinde dahi, milletlerarası hukukun umumi kaidelerinin cevaz verdiği geçici tedbirleri almak hakkına hâlel gelmeksizin, yürürlükte kalacaktır. Bu nevi tedbirler, eğer kesilmiş ise, diplomatik munasebetlerin tekrar tesis edilip edilmediğine bakılmaksızın, en geç ihtilafın fiilen sona ermesiyle kaldırılacaktır.

Madde 13.

İşbu Anlaşmanın mer'iyete girmesinden itibaren ÜÇ ay içinde, Federal Almanya Cumhuriyeti Hükümeti, Türkiye Cumhuriyeti Hükümetine bir beyanda bulunmadığı takdirde mezkur Anlaşma, Protokolün 11 inci Maddesinin hava nakliyatına müteallik hükümleri müstesna olmak üzere. Berlin Land'ına da şamil olacaktır.

Madde 14.

1.Bu Anlaşma tasdike tabidir. Tasdiknameler en kısa müddet içinde Bonn'da teati olunacaktır.

2.Bu Anlaşma, tasdiknamelerin teatisinden bir ay sonar yürürlüğe girecektir.On yıllık bir süre içinde yürürlükte kalacak ve sona ermesinden bir yıl önce, iki taraftan birinin yazılı olarak feshini ihbar etmemesi halinde gayri muayyen bir müddet için uzatılmış olacaktır.On yılın geçmesinden sonar Anaşmanın her zaman feshi ihbar edilecek, ancak vaki ihbardan sonar daha bir yıl yürürlükte kalacaktır.

3.Anlaşmanın yürürlükten kalkması tarihine kadar yapılmış olan yatırımlar için, 1 ila 13 üncü maddelerin hükümleri bu Anlaşmanın fiilen sona ermesi tarihinden itibaren daha onbeş yıl için muteber olacaktır.

İkisi Türkçe ve ikisi Almanca olmak üzere ve her metin aynı derecede muteber bulunmak üzere 20 Haziran 1962 tarihinde Ankara'da aktedilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti adına

Turgut Aytuğ Feridun C. Erkin

Federal Almanya Cumhuriyeti adına

PROTOKOL

Türkiye Cumhuriyeti ile Federal Almanya Cumhuriyeti arasında sermaye yatırımlarının karşılıklı olarak himaye ve teşvikine mütedair bu Anlaşmanın imzalanmasında, imza eden yetkililer ayrıca, Anlaşmanın parçası olarak kabul edilmesi gereken, aşağıdaki hususlarda mutabik kalmışlardır:

(1) 1 inci madde için :

a) 1 inci fıkra 1 inci bent:

Her Akit Taraf, mevzuatına göre, gerekli musaadeyi verip vermemekte muhtardır. MUSAADE verildiği takdirde, yatırım, bu Anlaşmanın tam himayesine mazhar olur.

b) 2 nci fikra için ;

1 inci maddenin 2 nci fıkrası, bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden önce sağlanmış olan hak ve kolaylıklar için uygulanmaz. Akit Taraflar, bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden sonra mevzuatını 1 inci maddenin 2 nci fıkrasına uygun olarak tatbik edeceklerdir.

(2) 1 inci madde 1 inci fikra ve 4 üncü madde için :

Türkiye'de Mukim şahısların Ticari Borçlarına Mütaallik 11 Mayıs 1959 tarihli Anlaşmanın (Paris Anlaşması) 9 uncu maddesine göre Türkiye'de yatırım olarak kullanılmasına müsaade edilen aktif kıymetler de bu Anlaşmanın himayesinden faydalanır. Bu aktif kıymetlerle ilgili sermaye ve hasılatın transferinde Paris Anlaşmasının transfer hükümleri mahfuzdur. Paris Anlaşması hükümlerine göre transfer taahhütleri, bu Anlaşmanın himayesinden faydalanan diğer kıymetleri de ihtiva eden bir yatırımda yalnız Paris Anlaşmasıyla ilgili kısma uygulanır.

(3) 2 nci madde için :

a) Bilhassa ham ve yardımcı madde, enerji, yakıt maddeleri ile her türlü istihsal ve işletme vasıtalarının temini taahhütleri ve mamulleri dahil ve hariçte sürümüne mani olacak aynı tesiri haiz tedbirler, 2 nci maddenin ruhuna uygun şartlar olarak mütalaa edilir. Akit Tarafların kendi vatandaş ve şirketleri ile üçüncü devlet vatandaş ve şirketlerine umumi ve aynı ölçüde uygulanmak üzere alacakları tedbirler ile kamu emniyeti ve nizami, halk sağlığı veya ahlaki ile ilgili sebeplerden dolayı alacakları tedbirler 2 nci madde manasında şartlar olarak mütalaa edilmez.

2 nci madde, sermaye yatırımı ile ilgili müteamel iktisadi faaliyet dışında başka bir iktisadi faaliyette bulunulmasına hak bahsetmez. 1 inci maddenin 1 inci fıkrasına göre bir sermaye yatırımı için müsaade gerekli ise bu yatırıma ait faaliyet sahasının çerçevesi müsaade belgelerinde tayin olunabilir.

2 nci madde memlekete giriş, ikamet ve hizmet erbabi olarak faaliyet hususlarına uygulanmaz.

(4) 3 üncü maddenin 2 nci fıkrası için :

a) Bu Anlaşmaya göre sermaye yatırımı kabul edilen mamelekin veya mamelek haklarının kamu tedbirleriyle istimlake eşit ölçüde nez'i veya tahdidi, 3 üncü maddenin 2 nci fıkrası, bir sermaye yatırımının devletleştirilmesi halinde de caridir.

b) 3 üncü maddenin 2 nci fıkrasındaki eda, kusurlu bir gecikme olmaksızın yapılmış olduğu takdirde gecikmeden yapılmış sayılır.

4 üncü madde için :

Bir yatırımın tamamen veya kısmen sona erdirilmesi gayesiyle elden çıkarılması da 4 üncü madde manasında tasfiye sayılır.

4. üncü maddenin uygulanmasında, Akit tarafların; vergi, resim ve diğer amme mükellefiyetleri ile aktif kıymetlerin satışında azami fiyatların tesbiti hususundaki mevzuatın mahfuz olduğu hakkında Akit Taraflar arasında mutabakat mevcuttur.

(6) 5 inci madde için :

Akit Tarafları; 5 inci maddeye göre bir rücu halinde, halefin intikal eden talep haklarını Akit Tarafın ülkesinde ancak selefi gibi aynı şekilde kullanabileceği hususunda mutabiktirlar.

6 nci madde için :

6 nci maddenin 1 inci fıkrası manasmda bir transfer, normal transfer muameleleri icin nazara alınan sure içinde yapıldığı takdirde gecikmeden yapılmis sayilir. Sure, gerekli vesikalar ve şahadetnamelerle, usulüne uygun olarak yetkili makama müracaat edildiği gun baslar ve hiçbir suretle iki ayi aşamaz.

6 nci maddenin 1 inci fıkrasındaki "cari muameleler" deyimi, Milletlerarasi Para Fonu Anlaşmasının 19 uncu maddesi (i) fıkrasının (2) ve (3) uncü bentleri hükümlerine göre "current transactions" olan bütün sermaye hareketlerini ifade eder.

7 nci madde için :

Akit Tarafların, 7 nci maddenin 2 nci fıkrasında zikredilen taahhütleri yalnız Tarafların yetkili makamlarının kamu tasarrufu olarak giriştikleri taahhütlerdir.

(9) 8 inci madde için :

1 nci fıkrası için :

aa) Akit Taraflar, hasılatın bir aktif kıymet artışı olarak mütalaa edildiği ve bu sebeple yatırımın bir parçası olarak aynı himayeye mazhar olacağı hususunda mutabiktirlar.

bb) Akit Taraflar, bir Akit Tarafın ülkesine bu Anlaşmanın mer'iyete girmesinden önce ithal edilmiş veya o ülkede iktisap edilmiş olan aktif kıymetlerin 1 inci maddenin 1 inci fıkrasına göre bir sermaye yatırımına müsaade yeni sermaye yatırımına girip girmeyeceğine karar vermekte muhtardirlar.

cc) Akit Tarafların yetkili makamları tayin edecekleri eksperler vasıtasıyla, bir sermaye yatırımını içindeki aktif kıymetlerin müsaade belgesindeki kıymetlere cins ve değer bakımından uygun olup olmadığını tetkik etmek yetkisine sahiptirler.

b) 2 nci fikra için :

8 nci maddenin 2 nci fıkrasında zikredilen manada kar hissesi ve faiz, bir sermaye yatırımına isabet eden net meblağları ifade eder.

c) 4 üncü fikra için :

8 inci maddenin 4 üncü fıkrası hükmüne bütün kamu iktisadi teşebbüsleri de dahildir,

(10) 9 üncü madde için :

a) 9 üncü maddede zikredilen mevzuat deyimi; Türkiye Cumhuriyeti bakımından, 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Tesvik ve 6326 sayılı Petrol Kanunları ile bunların ek ve tadillerini ifade eder.

b) Akit Taraflar, Federal Almanya Cumhuriyetinin Alman dış borçlarına mutedair 27 Subat 1953 tarihli Anlaşma hükümlerinden doğan taahhütlerinin bu Anlaşma ile mahfuz olduğu hususunda mutabiktirlar.

(11) Akit Taraflardan her biri, bu Anlaşma manasında, yatırıma muhassas malların veya bu yatırım ile ilgili olarak, şahısların nakliyatında diğer Akit Tarafın deniz ve hava nakliyatına istirakini imkansız kılacak veya mani olacak serbest rekabet esaslarına aykiri tedbirler almaktan imtina edecektir.

(12) Vatandaşlığın tesbiti hususunda diğer usuller mahfuz olmak üzere, ilgili Akit-Tarafın yetkili bir makami tarafından verilmiş milli pasaporta sahip her şahıs o Akit Tarafın vatandasi olarak kabul edilir.

İkisi Türkçe ve ikisi Almanca olmak ve her metnin aynı derecede muteber bulunmak üzere 20 Haziran 1962 tarihinde Ankara'da akdedilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti adına

Federal Almanya Cumhuriyeti adına

Turgut Aytug

Dr. Kurt Daniel

Feridun C. Erkin

Q. Von Broich Oppert